

Виробництво молока та молочних продуктів у Вінницькій області

Вид продукції	2007 р	2008 р	2008 / 2007,%
Молоко оброблене рідке, т	290678	265945	91
Вершки, т	2121	3681	173,55
Масло вершкове, т	11077	12105	109,3
Спреди та суміші жирові (масло та суміші вершково-рослинні), т	23502	21028	89,5
Сир свіжий неферментований та сир кисломолочний, т	1967	1573	79,9
Сири жирні, т	15192	16235	106,8
Продукти кисломолочні, т	16148	14355	88,8

Рівень рентабельності молока у сільськогосподарських підприємства у 2007 році становив 17,6%, а у 2008 році 10,4%, що свідчить про зниження рівня рентабельності молока у господарствах Вінниччини.

Основним із шляхів підвищення ефективності молокопереробного комплексу області є впровадження інвестицій і виробництво молока, що дасть змогу вирішити проблему якості молочної продукції, підвищити рівень конкурентоспроможності продукції на зарубіжних ринках. Висока якість молокопродуктів і сировини – це економія виробничих ресурсів, збільшення експортних можливостей [4].

Таблиця 2

Структура реалізації молока та молочних продуктів у сільськогосподарських підприємствах

Реалізація	2007	2008
Переробним підприємствам,%	97	98
На ринку,%	1	1
Населенню,%	0	0
За іншими каналами,%	2	1

Збут молочної продукції в роботі молокопереробних підприємств є також проблемним. Адже реалізація молока та молочних продуктів знизилась у порівнянні 2007 року з 2008 роком на 1,3 тисяч тонн.

Враховуючи те, що Україна вступила в СОТ, необхідно бути готовим до того, що ринок заповнить продукція з країн цієї організації. Вступ України до СОТ надає підприємствам як великі можливості - це відкриття нових ринків збуту продукції, так і передбачає великі ризики. Це зобов'язує кардинально покращити якість молока, яке заготовлюється в усіх категоріях господарств та якість продукції, що виробляється.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ринок молока та молочної продукції і його регіональні складові є одним із найважливіших сегментів продовольчого ринку, від ефективного функціонування якого залежить забезпечення населення необхідними продуктами харчування. Дослідження показали, що для молокопродуктового підкомплексу Вінницької області, порівняно з іншими регіонами, характерні кращі показники щодо обсягів виробництва молока, в тому числі на душу населення (504,2 кг), нижчі темпи скорочення поголів'я ВРХ, корів та їх продуктивності, ніж у цілому по країні, розвинута молочна промисловість, швидша адаптація до ринкових умов.

Література

1. Т. М. Гапоненко Стан молочної галузі України та перспективи розвитку в контексті Євроінтеграції // Науковий вісник Національного аграрного університету / Редкол.: Д.О. Мельничук (відп. ред.) та ін. – К., 2008. – Вип.119. – С 139-143.
2. О. М. Шевченко Оцінка конкурентоспроможності регіональних ринків молока і молокопродуктів // Економіка АПК., 2010., №1. – С 36-39.
2. Т. І. Барановська, Н.І. Процюк Поліпшення якості продукції молочного скотарства як чинник підвищення її конкурентоспроможності // Науковий вісник Національного аграрного університету / Редкол.: Д.О. Мельничук (відп. ред.) та ін. – К., 2008. – Вип.119. – С 190-193
3. О. В. Лакішик Якість продукції молокопереробних підприємств у контексті Євроінтеграції // Науковий вісник Національного аграрного університету / Редкол.: Д.О. Мельничук (відп. ред.) та ін. – К., 2008. – Вип.119. – С 120-125.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Піпа В.
Науковий керівник: Дюк А.А., асистент

Розглянуто причини низького рівня конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на зовнішньому та внутрішньому ринку. Та її наслідки для сільськогосподарських товаровиробників.

Ключові слова: конкурентоспроможність продукції, якість продукції, попит на продукцію,товаровиробник.

Постановка проблеми. На шляху інтеграції України до європейських та світових структур основним завданням залишається спрямування виробництва на кон'юктуру внутрішнього та зовнішнього ринків, перехід на світові стандарти якості продукції та забезпечення її конкурентоспроможності. Проте потреба в з'ясуванні головних причин низького рівня конкурентоспроможності виробництва, зокрема в сільськогосподарській галузі, та наявність дискусійних моментів у розроблених раніше стратегіях залишають відкритим для нових досліджень.[1]

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств та продукції виробленої ними, розглядалося такими вітчизняними вченими, як: П.Т.Каблук, Н.Є.Голомша, С.М.Кваша, М.Й.Малік, Л.М.Худолій, О.М.Шпичак.

Проте з точки зору самозабезпеченості країни продуктами харчування і шляхів підвищення ефективності аграрного виробництва проблема не розглядалася, що й зумовило необхідність подальшого дослідження поставлених питань.

Мета дослідження. Метою дослідження є визначення методів, щодо підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств та продукції виробленої ними.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах сільськогосподарська галузь України являє собою приклад суттєво дезорієнтованої сфери економіки з погляду загальноприйнятого поняття ринкових відносин. Як наслідок, аграрні підприємства вимушені працювати практично за відсутності сформованого агропромислового ринку. З урахуванням загальновідомого постулату, що головним чинником можливого здійснення ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств в подібній ситуації є їх конкурентоспроможність, постає питання необхідності опрацювання заходів щодо її підвищення.

Конкуренція- це економічне змагання виробників однакових видів продукції на ринку за залучення більшої кількості покупців та одержання максимального доходу в короткостроковому або довгостроковому періодах. Основою конкурентних відносин є прагнення кожного одержати максимально можливий грошовий дохід. [3]

Основне завдання підприємства в умовах конкуренції - завоювати ринок та у боротьбі за споживача перемогти своїх конкурентів, забезпечуючи собі одержання сталого прибутку. Саме це стимулює товаровиробників покращувати якісні характеристики і властивості продукції, проводити рекламну агітацію, здійснювати заходи по поліпшенню упаковок, тари, сервісного обслуговування, тобто підвищувати свою конкурентоспроможність. В цілому конкурентоспроможність підприємства визначається наступними показниками:

- фінансовий стан підприємства;
- ефективність виробничої діяльності;
- ефективність організації збуту продукції;
- конкурентоспроможність товару.[3]

У конкурентній боротьбі лише ті підприємства зберігають і поліпшують своє становище на ринку, які послідовно ведуть роботу з підтримання і вдосконалення якості продукції за важливими для споживачів показниками. Таке вдосконалення позитивно вплине на попит, отже, і на доходність підприємства у коротко- і довгостроковому періодах. Важливо, також, щоб якісні характеристики продукції мали кількісний вимір і могли бути піддані перевірці споживачем. Лише в такому разі виробник може оперативно контролювати формування якості продукції, а споживач-своєчасно пересвідчитись у відповідності її фактичних показників прийнятому стандарту.

Важливість та актуальність посилення конкурентоспроможності АПК України на європейському ринку пояснюється низкою факторів:

1. Підвищення цін на сільськогосподарську продукцію (впродовж останнього кварталу 2008 р. номінальні світові ціни на більшість продовольчих товарів досягли найвищого рівня за 50 років, а реальні світові ціни (з урахуванням інфляційних процесів) досягли найвищого значення за 30 останніх років).

2. Зростання попиту у європейських країнах на органічну продукцію, причому ціни на таку продукцію вищі на 20-50%, а для її вирощування в країнах ЄС використовується лише 3,5% загальних сільськогосподарських площ. Лише 20% виробленої в Україні аграрної продукції споживається в межах держави, решту 80% можна експортувати.

3. Експорт сільськогосподарської продукції становить 21% усього експорту Україна до країн ЄС.

4. Низька мобільність та "старіння" сільського населення [1].

На сьогодні найбільшу питому вагу вітчизняної аграрної продукції галузі тваринництва виробляють дрібні селянські домогосподарства.

Проте у вересні 2005 р. був прийнятий Закон із змінами, в якому частиною 2 статті 33 "Забороняється здійснювати забій парнокопитних та інших копитних, а також забій свійської птиці та кролів в обсягах, що перевищує 5 голів на день, не на бойні, що має експлуатаційних дозвіл і зареєстрована ветеринарною службою", а частиною 1 статті 35 "Забороняється реалізація та обіг необробленого молока та сиру домашнього виробництва, а також туш частин туш парнокопитних та інших копитних подвірного забою на агропродовольчих ринках". Ці положення Закону вводяться з 1 січня 2010 року.

Верховна Рада України пропонує ввести в дію положення цих статей із 1 січня 2015 року. Проте негативну роль такі дії відіграли.

Таким чином, держава створює перепони щодо розвитку сектору особистих селянських господарств, який у 2008 р. забезпечив виробництво 82% молока і 73% м'яса. Таке ставлення призводить до того, що населення позбувається корів, зменшується виробництво молока і яловичини. Через невідповідність виробництва

сільськогосподарські підприємства теж зменшують поголів'я корів. Варто було підвищити ціну на свиней, поголів'я почало збільшуватися (табл.).[2]

Таблиця 1

Показник	Чисельність поголів'я					За 8 місяців	
	1990р.	2000р.	2005р.	2007р.	2008р.	2008р.	2009р.
	ВРХ, всього	24623,4	9423,7	6514,1	5490,9	5079	5862,6
у т.ч. в с.-г. підприємствах	21083,3	5037,3	2491,8	1926,8	1720,1	1859,5	1727,6
господарствах населення	3540,1	4386,4	4022,3	3564,1	3358,9	4003,1	3925,0
у т.ч. корови, всього	8378,2	4958,3	3635,1	3095,9	2856,3	3045,3	2865,7
у т.ч. в с.-г. підприємствах	6191,6	1851,0	866,2	678,6	624,3	657,8	621,3
господарствах населення	2186,6	3107,3	2768,9	2417,3	2232,0	2387,5	2244,4
Свині, всього	19426,9	7652,3	7052,8	7019,9	6526,0	6872,6	7385,5
у т.ч. в с.-г. підприємствах	14071,2	2414,4	2602,4	2869,5	2730,9	2747,0	3199,5

Якщо не вжити кардинальних заходів, галузь скотарства буде знищена, а для її відтворення необхідно не менше двох десятиліть.

Отже, слід відпрацювати механізм економічних відносин сільського господарства з іншими галузями та сферами економіки країни. При цьому слід забезпечити:

- умови для вирівнювання міжгалузевих відносин, за яких на рівновеликий капітал господарські структури одержували б рівновеликі прибутки відповідно до норми прибутку як відношення його до середньорічного капіталу;
- врахування нормативної собівартості та прибутку за нормою, яка склалася в середньому по економіці країни, при встановленні нормативних цін на продукцію сільського господарства;
- оперативне цінове реагування на продукцію сільського господарства у зв'язку зі зміною кон'юнктури цін на матеріально-технічні ресурси, роботи й послуги;
- державну підтримку галузей тваринництва, які мають довготривалий виробничий цикл відповідно уповільнений оборот капіталу.[2]

Висновки. Отже, поєднання заходів підвищення ефективності сільського господарства з державною підтримкою розвитку виробництва і сільських територій дасть змогу збільшити виробництво високоякісної продукції, знизити затрати праці та коштів, одержати прибутки в розмірах, необхідних для забезпечення розширеного відтворення в аграрному секторі економіки країни, зміцнення його конкурентоспроможності. [2]

Література

1. Гоголя О.П. Сучасні підходи до управління конкурентоспроможністю вітчизняних товаровиробників в умовах глобалізації/ Науковий вісник НУБіПУ-К.,2009.-Вип.142.-Частина 1.-С.43-48.
2. Месель-Веселяк В.Я. Напрями забезпечення конкурентоспроможності аграрного виробництва/ Економіка АПК – 2009.-№10.-С.7-14.
3. Разіна О.В. Шляхи підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств в Україні/ Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету-2009.-№17.-С.201-204.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУРЯКОЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Півторак В.С.

Науковий керівник: Кафлевська С.Г., доцент

Аналізується стан цукробурякової галузі Вінницької області по результатах роботи в 1995-2008 роках та розглядаються можливі шляхи його поліпшення.

Постановка проблеми. Бурякоцукрова галузь України нині перебуває в досить скрутному становищі: собівартість цукрових буряків і цукру стрімко зростає, а окупність – навпаки знижується. Нестабільність закупівельних цін на цукрові коренеплоди, їх штучне завищення або заниження спричиняють постійні зміни доходів, низьку рентабельність виробництва і, навіть, збитковість [2, с. 68]. Крім того, дана нестійкість породжує підвищення ризиковості виробництва цукрових буряків, а отже втрачається інтерес з боку сільгоспвиробників саме до даної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження ситуації, що склалася в цукробуряковій галузі займаються вчені-економісти та науковці, зокрема: Бондар В.С., Варченко О.М., Жердецький І., Пиркін